

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 5CoP/57/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3818204128
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 12. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Denis Vékony
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2018:3818204128.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Denisa Vékonyho a sudkýň JUDr. Eriky Zajacovej a JUDr. Márie Vrtochovej v konaní o vyslovenie prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení B. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom O., C. XX, zastúpeného opatrovníčkou N. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom O., C. XX, za účasti Nemocnice s poliklinikou Prievidza, psychiatrické oddelenie, so sídlom Bojnice, Nemocničná 2, IČO: 17 335 795, na odvolanie B. C. proti uzneseniu Okresného súdu Prievidza č.k. 14Pu/2/2018-9 zo dňa 11. septembra 2018 v spojení s opravným uznesením č.k. 14Pu/2/2018-12 zo dňa 25. septembra 2018, takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie č.k. 14Pu/2/2018-9 zo dňa 11. septembra 2018 v spojení s opravným uznesením č.k. 14Pu/2/2018-12 zo dňa 25. septembra 2018 zrušuje a vec vráca súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením v spojení s opravným uznesením č.k. 14Pu/2/2018-12 zo dňa 25. septembra 2018 vyslovil, že k prevzatiu B. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom O., C. XX do ústavu zdravotníckej starostlivosti došlo zo zákonných dôvodov. Na odôvodnenie tohto rozhodnutia uviedol, že uznesením č.k. 14Pu/2/2018-7 zo dňa 11.09.2018 začal konanie o vyslovenie prípustnosti prevzatia umiestneného B. C. prijatého do ústavnej psychiatrickej starostlivosti na psychiatrické oddelenie Nemocnice s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach z dôvodu, že menovaný podpísal súhlas s hospitalizáciou, ale t.č. nalieha na prepustenie. Psychiatrické lôžkové oddelenie informovalo súd o jeho prevzatí do ústavnej zdravotníckej starostlivosti dňa 10.09.2018. Konanie bolo začaté s poukazom na ustanovenie § 253 ods. 1 a 254 ods. 2 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok / ďalej len CMP/ bez návrhu, z úradnej povinnosti. V zmysle § 256 CMP ustanovil súd umiestnenému B. C. za procesného opatrovníka jeho manželku N. C.. Z hlásenia o prevzatí pacienta B. C. do ústavnej starostlivosti mal súd za preukázané, že pacient bol hospitalizovaný na psychiatrickom oddelení pre pokus o samovraždu, pretrvávajúca iritabilita, psychotická symptomatika, bez náhľadu na ochorenie. Podľa ústavu je nutné pokračovať v liečbe na uzavretom psychiatrickom oddelení pre nebezpečenstvo z premeškania. Súd vykonal dokazovanie výsluchom ošetrojúcej lekárky MUDr. Diany Filovej, ktorá uviedla, že pacient nie je schopný výsluchu. Liečba na chorého nepôsobí tak, že nie je schopný výpovede. Liečba netlmí jeho schopnosť vnímania a rozumové schopnosti. Pacient momentálne nie je schopný racionálne sa vyjadriť a vnímať obsah toho, čo mu je hovorené. Pacientovi je možné doručovať súdne písomnosti. Ošetrojúca lekárka ďalej uviedla, že pacient ležal na internej JIS-ke z dôvodu intoxikácie liekmi, ako samovražedný pokus. Kvôli tomu bol prijatý na psychiatrické oddelenie. Momentálne je pacient paranoidný, bez náhľadu na ochorenie, nevedomuje si situáciu, nevedomuje si čo urobil. Navyše sa u neho prejavuje abuzus alkoholu a aj to by sa malo u neho liečiť. Pacient je psychotický, bez náhľadu na ochorenie. Je nutná hospitalizácia. Pacient naposledy ležal na psychiatrickom oddelení v roku 2002. Odvtedy navštevoval psychiatrickú ambulanciu. Nakoľko podľa vyjadrenia ošetrojúceho lekára pacient nebol schopný výsluchu, tento bol v súlade s § 260 ods. 2 CMP vzhľadom na izbu, kde bol umiestnený. Uvedené skutočnosti súd posúdil podľa § 6

ods. 9 písm. d), § 9 ods. 4 zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení. Uviedol, že zo zisteného stavu súd usúdil, že pre zlepšenie zdravotného stavu umiestneného B. C. je nutná jeho ústavná starostlivosť, a to za účelom diagnostiky a nastavenia psychofarmák, pretože hrozí nebezpečenstvo, že bez včasnej liečby by mohlo dôjsť k ešte vážnejšiemu zhoršeniu jeho zdravotného stavu. V opačnom prípade sa nedá vylúčiť, že by pri aktuálnom psychickom stave mohol byť nebezpečný k sebe alebo svojmu okoliu. Vzhľadom na uvedené zistenia, súd dospel k záveru, že boli dané všetky predpoklady pre záver, že umiestnený B. C. bol prevzatý a naďalej držaný v ústavnej starostlivosti zo zákonných dôvodov.

2. Proti tomuto rozhodnutiu podal včas odvolanie umiestnený B. C.. Poukázal na to, že bol z ústavnej starostlivosti prepustený. Podľa neho súd nevykonal dostatočné dokazovanie, keď sa uspokojil len s výsluchom lekárky MUDr. Diany Filovej. Menovaná nebola jeho ošetrojúcou lekárkou, tým bol MUDr. Nikolas Šimala, ktorý mu robil denné vizity. Po celú dobu hospitalizácie bol schopný výsluchu, každodenne bol riadne koncentrovaný, rozumovo schopný vnímať, sám robil všetky úkony vrátane obsluhy pacientov jedlom, racionálne sa vyjadroval a vnímal obsah všetkého, čo mu bolo hovorené. Toto môžu potvrdiť lekári, sestričky, ošetrovatelia, či spolubývajúci. Nie je pravdou, že by bol na JISke z dôvodu samovražedného pokusu. On 40 rokov nepil a v deň kolízie vypil asi 5 poldeci becherovky, vo večerných hodinách užil lieky, ktoré pravidelne užíva a v noci sa zobudil a užil ich opakovaně, mysliac si, že ich zabudol užiť. Manželka, ktorá ho nemohla nad ráno zobudiť spanikárila a privolala záchranku. Po prevezení na psychiatriu sa opakovaně dožadoval prepustenia, čo mu bolo odmietnuté. Až do 12.09.2018 neabsolvoval na psychiatrickom oddelení žiadne vyšetrenia a nie je mu preto jasné, z čoho MUDr. Filová pri svojich vyjadreniach vychádzala. Navrhol, aby odvolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu.

3. Na odvolanie umiestneného Nemocnica s poliklinikou Prievidza súdu prvej inštancie len zaslala hlásenie o prepustení z ústavnej zdravotníckej starostlivosti, podľa ktorého bol B. C. dňa 12.10.2018 prepustený z ich zariadenia do ambulantnej starostlivosti.

4. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 65 a § 66 CMP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že uznesenie súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušiť a vec vrátiť podľa § 391 ods. 1 CSP súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie z týchto dôvodov:

5. V predmetnej veci ide o konanie o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení upravené v § 252 a nasl. CMP. Jedná sa o prípady tzv. zdravotníckej detencie, kedy je fyzická osoba prevzatá do ústavu zdravotnej starostlivosti bez svojho súhlasu, resp. takýto súhlas neskôr po prevzatí odvolá.

6. Právo na osobnú slobodu patrí medzi základné ľudské práva a je zaručené čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 8 Listiny základných ľudských práv a slobôd a čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky. Ústava Slovenskej republiky v čl. 17 ods. 6 stanovuje, že prípady, v ktorých možno prevziať osobu do zdravotníckej starostlivosti alebo ju v nej držať bez jej súhlasu, môžu byť definované len zákonom a takéto opatrenie sa musí do 24 hodín oznámiť súdu, ktorý o tomto umiestnení rozhodne do piatich dní. Zákom, ktorý ustanovuje prípady, kedy možno prevziať osobu do ústavnej zdravotníckej starostlivosti alebo ju v nej držať bez jej súhlasu, v zmysle čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky, je zákon č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení. Ten v § 6 ods. 9 písm. d) v spojení s § 9 ods. 4 stanovuje, že informovaný súhlas dotknutej osoby s prevzatím alebo držaním v ústave zdravotníckej starostlivosti sa nevyžaduje v prípade ambulantnej starostlivosti alebo ústavnej starostlivosti, ak ide o osobu, ktorá v dôsledku duševnej choroby alebo s príznakmi duševnej poruchy ohrozuje seba alebo svoje okolie, alebo ak hrozí vážne zhoršenie jej zdravotného stavu. Ústav zdravotníckej starostlivosti je povinný prevziať osobu do ústavnej starostlivosti bez jej súhlasu oznámiť do 24 hodín súdu a ten o zákonnosti dôvodov prevzatia do ústavnej starostlivosti rozhodne.

7. Rozhodovanie súdu o uvedenom opatrení tzv. zdravotníckej detencie je upravené v ustanoveniach § 252 až § 271 ako osobitné konanie o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení (tzv. detenčné konanie). Z hľadiska priebehu konania sa rozlišujú dve štádiá detenčného konania, ktoré na seba vzájomne nadväzujú. Prvou fázou je konanie o vyslovenie prípustnosti prevzatia do

zdravotníckeho zariadenia a druhou fázou je konanie o prípustnosti ďalšieho držania v zdravotníckom zariadení. Samotné detenčné konanie je mimosporovým konaním ovládaným princípom vyšetrovacím a je preto povinnosťou súdu, aby v súčinnosti s účastníkmi konania zistil skutočný stav veci (princíp materiálnej pravdy). Preukázanie skutočností právne relevantných pre vydanie meritórneho rozhodnutia súd zisťuje v procese dokazovania. Jedným z dôkazných prostriedkov, ktorý slúži na objasnenie stavu veci, je výsluch účastníkov konania, pričom osobitne v detenčnom konaní zákon ukladá súdu povinnosť vyslúchnuť osobu umiestneného, pričom cieľom výsluchu je vo všeobecnej rovine garantovať tejto osobe všetky jednotlivé zložky práva na spravodlivý proces a vyvážiť nerovné podmienky pri ich uplatnení. Súčasným cieľom výsluchu je zistenie názoru umiestnenej osoby, a to priamo na základe vnemov sudcu. Za určitých okolností, s ohľadom na zdravotný stav osoby, zákon umožňuje od výsluchu umiestneného upustiť, ak ale o výsluch požiada samotný umiestnený, musí ho súd vyslúchnuť vždy. Dokonca aj v prípadoch, kedy súd umiestneného zo zákonného dôvodu nevyslúchne, je povinný v zmysle § 260 ods. 2 CMP osobu umiestneného vzhliadnuť. Vzhliadnutie možno vnímať ako osobitný procesný postup, ktorý smeruje k naplneniu požiadavky prirodzenej dôstojnosti človeka, jeho osobnej nezávislosti vrátane slobody autonómie, nediskriminácie, rešpektovaniu odlišností osôb so zdravotným postihnutím. Povinnosťou súdu pri rozhodovaní o osobnej slobode človeka je vychádzať zo subjektívneho hľadiska, ktoré znamená, že súd primárne nevychádza z diagnózy osoby, o ktorej sa rozhoduje, ale ako sa navonok prejavuje jej schopnosť obstarávať si svoje veci, začleniť sa do bežného života, reagovať na bežné impulzy. Ako a kto má zrealizovať vzhliadnutie právna úprava vyslovene nevymedzuje.

8. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že sudcovia, ktorí rozhodujú o závažných veciach zasahujúcich do súkromného života človeka (akými sú konania v niektorých statusových veciach fyzických osôb), by v zásade mali mať osobný kontakt s týmto človekom (porovnaj rozhodnutia ESLP v veciach: X a Y p. Chorvátsku, sťažnosť č. 5193/09; Sýkora p. Českej republike, sťažnosť č. 23419/07 a ďalšie). Z uvedeného tak možno ustáliť, že vzhliadnutie by mal primárne vykonať sudca. Nakoľko sa vzhliadnutím rozumie pokus o zistenie stavu človeka vlastným pozorovaním sudcu, ktorý o detencii rozhoduje, nemá byť realizovaný prostredníctvom inej súdnej osoby. Je totiž vždy nevyhnutné, aby si sudca sám na základe priameho kontaktu s umiestnenou osobou vytvoril úsudok nielen o možnostiach jej výsluchu, ktorý je jednou z procesných záruk určených na ochranu jej základného práva /vid'. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/31/2018 z 31. júla 2018 publikované pod č. 67 v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR č. 8/2018/.

9. V danej veci odvolací súd z obsahu spisu zistil, že osobu umiestneného, B. C., mal vzhliadnuť nie sudca súdu prvej inštancie alebo vyšší súdny úradník súdu prvej inštancie. Aj o samotnej tejto skutočnosti, že došlo k vzhliadnutiu osoby umiestneného, má odvolací súd dôvodnú pochybnosť. V súdnom spise sa totiž nachádzajú dve zápisnice o výsluchu napísané na mieste samom NsP Prievidza, nemocnica Bojnice, Psychiatrické oddelenie zo dňa 11.09.2018. V prvej z uvedených zápisníc, ktorá má formu určitého predtlačeneho formulára a do ktorej je dopisované rukou, nie je vyznačené, či bol umiestnený B. C. vypočutý alebo nie a nie je v nej ani záznam o tom, že bol menovaný vzhliadnutý. Táto zápisnica je podpísaná vyššou súdnou úradníčkou o 10.30 hod.. V druhej z uvedených zápisníc, ktorá je písaná na počítači a ktorá obsahuje prepis odpovedí na otázky a vyjadrení lekára ústavu zdravotníckej starostlivosti z prvej zápisnice už je uvedené, že umiestnený B. C. vypočutý nebol a bol vzhliadnutý ako leží na posteli a spí. Táto zápisnica je podpísaná vyššou súdnou úradníčkou o 10.40 hod.. Uvedené dve obsahovo odlišné zápisnice podľa odvolacieho súdu zpochybňujú, že osoba umiestneného B. C. bola zo strany súdu vzhliadnutá v zmysle § 260 ods. 2 CMP, a aj keby k tomuto došlo, je zrejmé, že tento úkon vykonala vyššia súdna úradníčka súdu prvej inštancie a nie samotný sudca, čo je v rozpore so zákonom.

10. Odvolací súd má z obsahu uvedených zápisníc aj pochybnosť o tom, že zo strany súdu prvej inštancie bolo dôvodne upustené od výsluchu umiestneného B. C.. Ako už bolo vyššie uvedené, zákon v § 260 ods. 2 CMP umožňuje od výsluchu umiestneného upustiť, ak je výsluch na ujmu zdravotného stavu umiestneného. V tomto prípade z obsahu uvedených zápisníc vyplýva, že podľa vyjadrení lekárky ústavu zdravotníckej starostlivosti MUDr. Diany Filovej síce umiestnený nie je schopný výsluchu a nie je schopný vyjadriť sa a vnímať obsah toho, čo mu je hovorené, ale zároveň liečba nepôsobí, že by umiestnený nebol schopný výpovede a netlmí jeho schopnosť vnímania a jeho rozumové schopnosti. Takéto vyjadrenia si vzájomne odporujú a tak u odvolacieho súdu vzbudzujú dôvodnú pochybnosť o zákonnosti postupu súdu prvej inštancie, ktorý vo veci nevyslúchol umiestneného B. C..

11. Na základe uvedených skutočností dospel odvolací súd k záveru, že procesným postupom súdu prvej inštancie došlo k porušeniu práva umiestneného B. Komačku na spravodlivý proces a preto napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie /§ 389 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 391 ods. 1 CSP/.

12. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).